

Archeologisch vooronderzoek Elsegem (Wortegem-Petegem) – Kwadenbult

Annick Van Staey en Jordi Bruggeman

Bornem
2013

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 141

Aard onderzoek: Prospectie

Vergunningsnummer: 2013/043

Naam aanvrager: Annick Van Staey

Naam site: Elsegem (Wortegem-Petegem) – Kwadenbult

Opdrachtgever: Nv Villabouw Francis Bostoen, Koninginnelaan 3, B-9031 DRONGEN

Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Barelveldweg 4, B-2880 BORNEM

Administratief toezicht: Nancy Lemay, Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Gebroeders Van Eyckstraat 4, 9000 GENT

Rapportage: All-Archeo bvba

Determinaties: lic. Annick Van Staey

All-Archeo bvba

Barelveldweg 4

B-2880 Bornem

info@all-archeo .be

0478 36 57 07

0498 15 84 40

D/2013/12.807/13

© All-Archeo bvba, 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRatieve FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Aard bedreiging.....	10
3.3 Onderzoeksopdracht.....	12
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	13
4.1 Landschappelijke context.....	13
4.1.1 Topografie.....	13
4.1.2 Hydrografie.....	13
4.1.3 Bodem.....	14
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	15
4.2.1 Historische gegevens.....	15
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	16
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	19
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	19
5.2 Bespreking sporen.....	21
5.3 Afbakende sites.....	25
6 WAARDERING.....	27
7 ANALYSE VAN DE GEPLANEDE SITUATIE: EFFECTEN.....	29
8 AANBEVELINGEN.....	31
8.1 Adviezen.....	31
9 BIBLIOGRAFIE.....	33
9.1 Publicaties.....	33
9.2 Websites.....	33
10 BIJLAGEN.....	35
10.1 Lijst van afkortingen.....	35
10.2 Glossarium.....	35
10.3 Archeologische periodes.....	35
10.4 Harrismatrix.....	36
10.5 Plannen en tekeningen.....	36
10.6 Vondstenlijst.....	37
10.7 Sporenlijst.....	37
10.8 CD-rom.....	38

1 Inleiding

Op het terrein zal een eco-village gerealiseerd worden. Naar aanleiding van deze plannen werd voorafgaand een prospectie met ingreep in de bodem geadviseerd door het Agentschap Onroerend Erfgoed. Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein.

Deze opdracht werd op 21 januari 2013 aan All-Archeo bvba toegewezen. Het terreinwerk werd uitgevoerd op 25 en 26 februari 2013, onder leiding van Annick Van Staey. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij Agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	Villabouw Francis Bostoen nv
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Annick Van Staey
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar of het depot van de provincie Oost-Vlaanderen
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar of het depot van de provincie Oost-Vlaanderen
<i>Projectcode</i>	2013/043
<i>Vindplaatsnaam</i>	Wortegem-Petegem – Kwadenbulk
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	Zie 3.1 Afbakening studiegebied
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Wortegem-Petegem, Elsegem, afdeling 4, sectie A, percelen: 559A, 560B, 560D
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	25 en 26 februari 2013
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Wortegem-Petegem, Kwadenbulk
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Zie 4.2.2 Archeologische voorkennis
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	Zie 3.3 Onderzoeksopdracht
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Zie 3.2 Aard bedreiging
<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing
Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviezen door personen die buiten het project stonden</i>	Niet van toepassing

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen, gemeente Wortegem-Petegem, deelgemeente Elsegem (Fig. 1), percelen 559A, 560B, 560D (kadaster afdeling 4, sectie A). Het projectgebied is ca. 1,85 ha groot. Het projectgebied is volgens het gewestplan gelegen in woongebieden met landelijk karakter (0102).

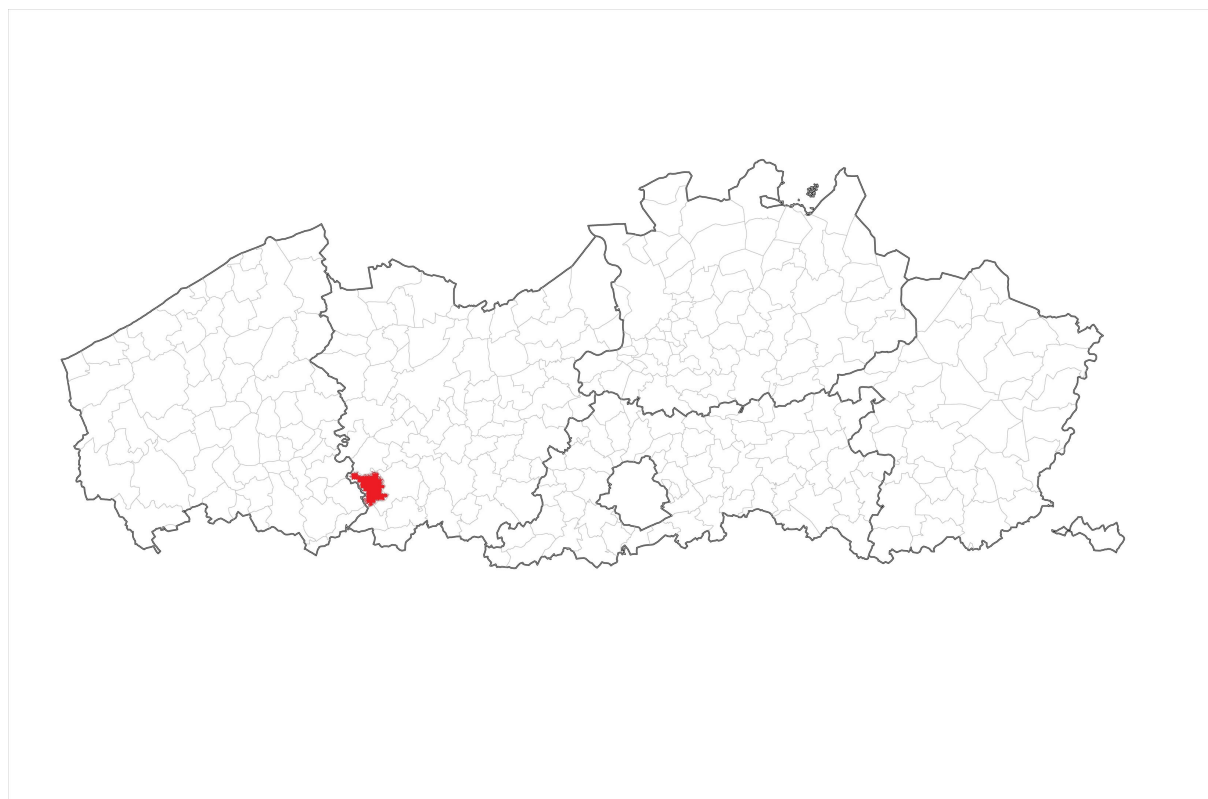


Fig. 1: Situering Wortegem-Petegem

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
 - Provincie: Oost-Vlaanderen
 - Locatie: Elsegem (Wortegem-Petegem)
 - Plaats: Kwadenbult
 - x/y Lambert 72-coördinaten:
 - 89079, 168718
 - 89084, 168745
 - 89033, 168761
 - 89034, 168827
 - 89118, 168847
 - 89142, 168897
 - 89200, 168900
 - 89136, 168769
 - 89137, 168708



Fig. 2: Kleurenorthofoto met een situering van het onderzoeksgebied (maps.google.nl)

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen ten zuiden van het centrum van Gijzelbrechtegem en ten oosten van het centrum van Elsegem. Het gebied wordt afgebakend door de Gijzelbrechtegemstraat in het noordwesten, Kortenberg in het noordoosten en Kwadenbult in het oosten en in het zuiden.

3.2 Aard bedreiging

Op het terrein zal een eco-village gerealiseerd worden door Villabouw Francis Bostoen nv (Fig. 3). Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden. Daarom werd een prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen, zodat een inschatting kan gemaakt worden van eventueel op het terrein aanwezige archeologische waarden, alvorens de werken van start kunnen gaan.



Fig. 3: Ontwerpplan

3.3 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten. Om een weloverwogen waardering te kunnen voorstellen, is een prospectie met ingreep in de bodem aangewezen.

Een aantal vragen diende in het bijzonder beantwoord te worden:

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de grondsporen? Wat is de invloed van de topografie hierop?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

4.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen op een hoogte tussen 40 en 60 m TAW (Fig. 4). Er zijn sterke hoogteverschillen op het terrein zelf waar te nemen: het terrein helt af naar het zuiden toe en ligt op de zuidelijke flank van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug langs de Schelde. Op ruimer landschappelijk vlak is het terrein te situeren in de Vlaamse Ardennen, gekenmerkt door de getuigenheuvels uit het Laat-Mioceen.



Fig. 4: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>)

4.1.2 Hydrografie

Het gebied is op hydrografisch vlak gelegen in het Boven-Scheldebekken, in de subhydrografische zone Schelde van monding Molenbeek tot monding Zwalmbeek. Ten oosten van het onderzoeksterrein ligt een naamloze waterloop (Fig. 5). De Nederbeek, een belangrijke waterloop in de omgeving, bevindt zich ten zuiden van het terrein (lichtblauw).

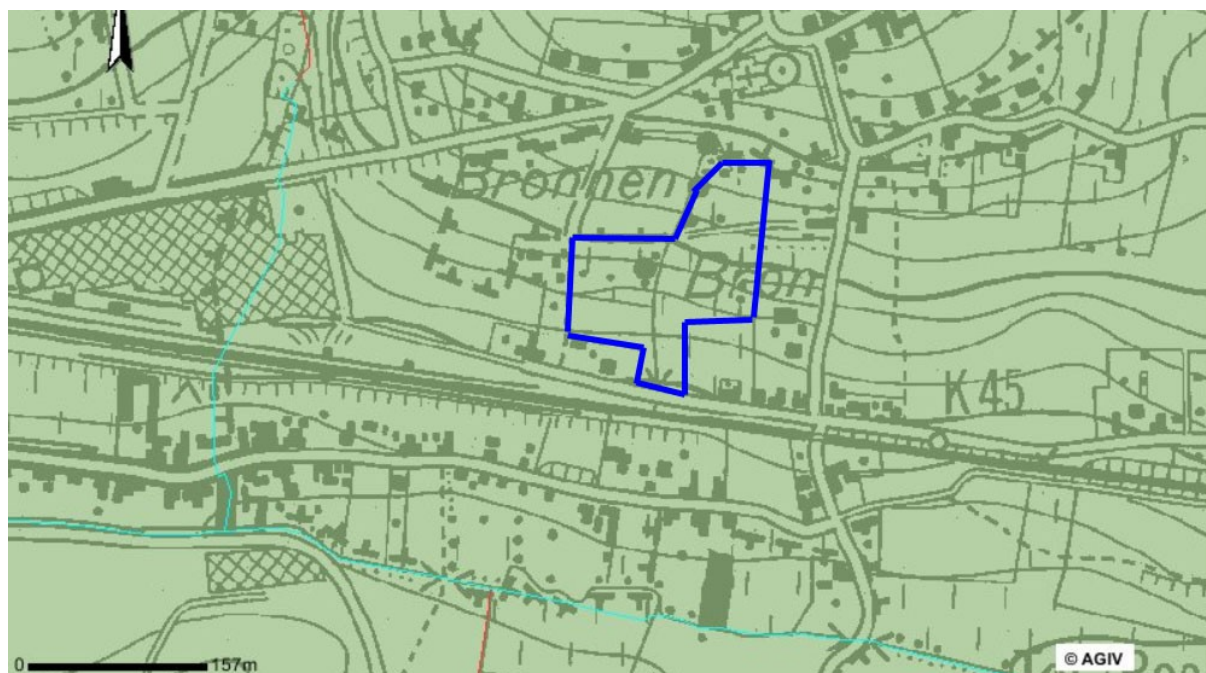


Fig. 5: Hydrografie (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/vha>)

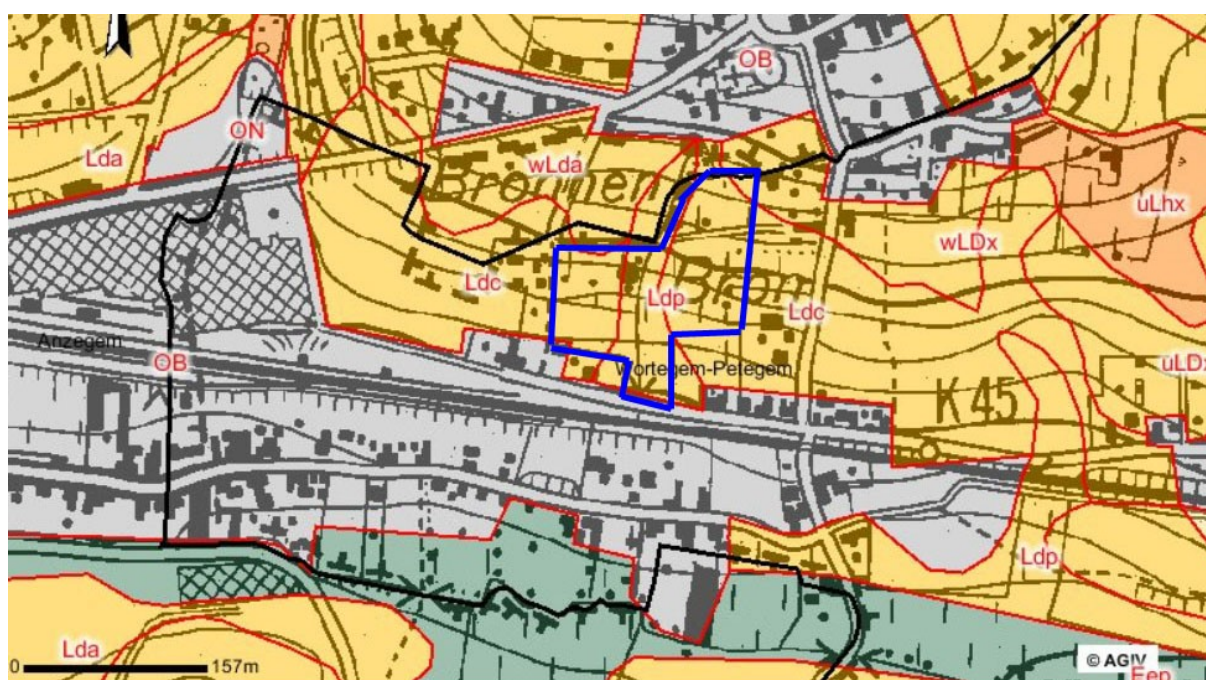


Fig. 6: Bodemkaart (<http://www.agiv.be>)

4.1.3 Bodem

Het gebied is gelegen in de Zandleemstreek. De geologische ondergrond van het terrein bestaat uit het Lid van Moen, gekenmerkt door grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen en Nummulites planulatus.¹ Het gebied wordt gekenmerkt door een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Ldc). Het centrale deel van het terrein bestaat uit een matig natte zandleembodem zonder profiel (Ldp).

¹ <http://dov.vlaanderen.be>

De bodemopbouw van het terrein bestaat uit een Ap-horizont (teelaarde) boven op een B-horizont, die gelegen is op de C-horizont (Fig. 7). In het uiterste noorden en in het oosten van het terrein werden profielen geregistreerd waar de A-horizont rechtstreeks gelegen was op de C-horizont (Fig. 8). De A-horizont is 10 tot 40 cm dik en heeft een donkerbruine kleur. De dikte van de B-horizont varieert van 10 cm in het noorden en hoogste punt van het terrein, tot 50 cm onderaan de helling in het zuiden (Fig. 9). Deze laag heeft een lichtbruine, soms grijze gevlekte kleur en is onderaan de helling vaak moeilijk te onderscheiden van de moederbodem.



Fig. 7: WP3 PR1



Fig. 8: WP8 PR1



Fig. 9: WP16 PR1



Fig. 10: WP1S4

In het noorden van het terrein zijn er aanwijzingen voor verspoeling van de archeologische laag. Meteen onder de teelaarde wordt de moederbodem er gekenmerkt door een grote aanwezigheid van keien en een groene of grijze leem- tot kleibodem (Fig. 10). Deze lijkt geïdentificeerd te kunnen worden als de geologische ondergrond, waarvan hoger in dit deel over de bodem sprake is.

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), kan gezien worden dat het projectgebied gelegen is in een beboste zone (Fig. 11). Kwadenbulk en Kloosterhoek zijn goed te herkennen. Ook op de Atlas der Buurtwegen uit circa 1841 kan gezien worden dat er geen bebouwing is op de terreinen (Fig. 12).



Fig. 11: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.ngi.be>)

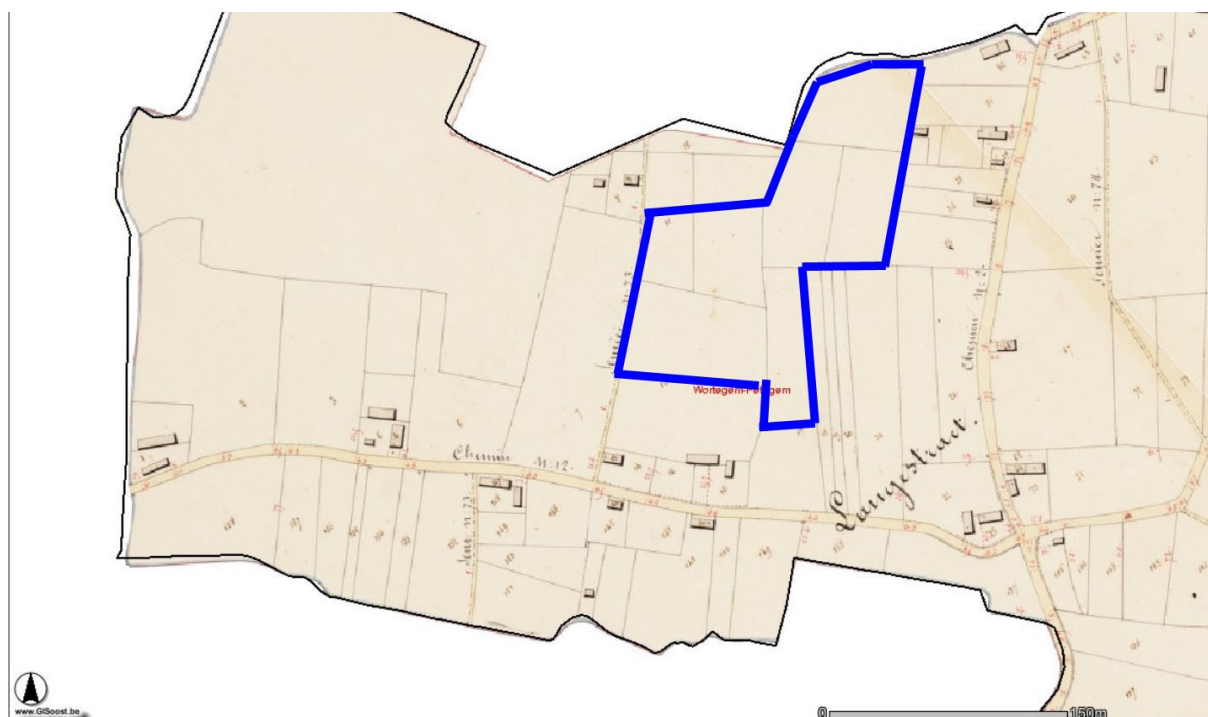


Fig. 12: Atlas der Buurtwegen (<http://www.gisoost.be/atlasbw/>)

4.2.2 Archeologische voorkennis

Vlak bij het projectgebied zijn volgens de Centrale Archeologische Inventaris (Fig. 13) verschillende archeologische waarden gekend. Het gaat om:

- CAI 75457: de parochiekerk Sint-Mattheus te Gijzelbrechtegem. De kerk bestond reeds in 1230, maar werd in het midden van de 19de eeuw vervangen.²

² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/81524>

- CAI 156663: de watermolen van Corbie, in de gemeente Anzegem (West-Vlaanderen). De molen dateert uit de 14de eeuw.³
- CAI 156601: een losse vondst van lithisch materiaal ter hoogte van de Neerbeekstraat in Anzegem. Ter hoogte van deze straat werd door Claerhout al eerder een neolithische vindplaats aangetroffen.⁴
- CAI 502783: volgens 16de tot 17de-eeuwse archiefstukken gaat het om een zogenaamde feodale omwalde motte, genaamd *Ter Beek*, in Elsegem. Deze wordt voor het eerst vermeld in 1421 en is in 1820 gesloopt.⁵

Op basis van deze gegevens kan besloten worden dat het terrein erg dicht gelegen is bij de parochiekerk Sint-Mattheus. Andere middeleeuwse resten zijn ten oosten en ten westen van het onderzoeksterrein te situeren. De aanwezigheid van middeleeuwse resten binnen het onderzoeksgebied is dan ook niet ondenkbaar. Verder bevindt zich ten zuiden van het terrein ook nog de vondst van lithisch materiaal. Deze vondst, in combinatie met de landschappelijke ligging van het terrein op de zuidelijke uitloper van een rug en in de nabijheid van de Schelde, duidt ook op een potentieel voor het aantreffen van resten uit de steentijd.

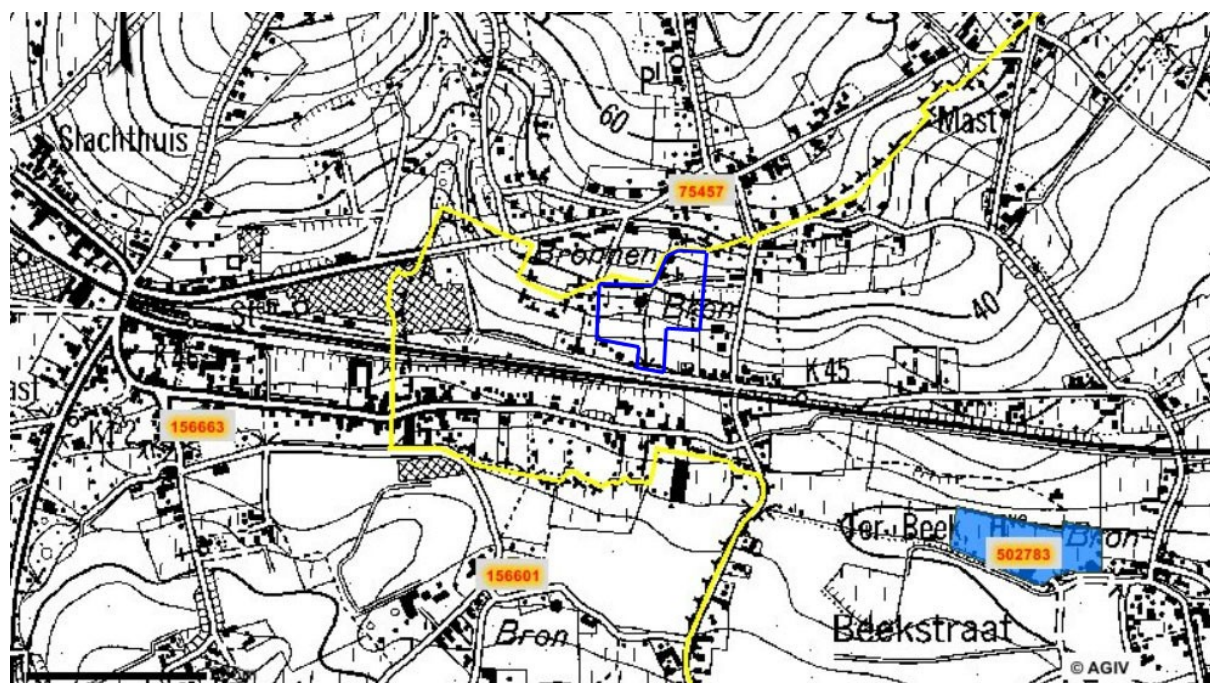


Fig. 13: Overzichtskaart CAI

³ Goeminne 2009

⁴ Despriet 1980, Ooghe *et al.* 1981

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/28123>

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein, respectievelijk 10 % door middel van proefsleuven en 2,5 % door middel van kijkvensters en/of dwarsseuven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein;
- in overleg met Onroerend Erfgoed en de opdrachtgever werden de sleuven parallel aan de helling aangelegd en werden twee sleuven haaks op de topografie aangelegd
- de minimale breedte van een sleuf was één graafbak breed, in dit geval 2 m.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 1,85 ha (18500 m²). Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzoekbare zone: 18500 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 1850 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsseuven = 2,5 % of 463 m²
- Onderzochte oppervlakte:
 - Aantal aangelegde werkputten: 17 = 1878 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters en dwarsseuven: 3 = 475 m²



Fig. 14: Situeringsplan

5.2 Bespreking sporen

Greppels

De aangetroffen greppels liggen verspreid over het terrein. Het gaat voornamelijk om recente drainagegreppels, enkele smalle greppels en één oudere en bredere perceelsgreppel. De drainagegreppels (WP1S6, WP3S1, WP4S9/13, WP12S1, WP17S1/3) hebben een bruine gevlekte vulling en in sommige gevallen werd de bakstenen drainagepijp zelf ook blootgelegd (Fig. 15, Fig. 16).



Fig. 15: WP1 S6



Fig. 16: WP17 S3



Fig. 17: WP2S1



Fig. 18: WP10S1

Enkele smallere greppeltjes hebben een afwijkende oriëntatie. WP2S1 heeft een oost-west oriëntatie, een bruine gevlekte vulling en een breedte van circa 40 cm (Fig. 17). WP1S2 en WP10S1 lijken één greppelstructuur te vormen. Deze heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie, is circa 30 cm breed en heeft een bruine gevlekte vulling (Fig. 18). Deze greppels hebben een gelijkaardig uitzicht en vertonen een duidelijke aflijning. Er werd geen vondstenmateriaal in aangetroffen, waardoor een datering moeilijk is.



Fig. 19: WP13S2

De perceelsgreppel (WP13S2, WP14S1) ligt centraal op het terrein en heeft een noord-zuid oriëntatie (Fig. 19). De greppel loopt parallel aan de huidige perceelsgrenzen. De vulling heeft een homogene grijsbruine kleur en de breedte meet

1,10 à 1,30 m. De diepte bedraagt 25 cm en het spoor is in doorsnede komvormig met licht uitwaaiierende randen. De greppel werd slechts in twee sleuven aangetroffen en werd duidelijker naar het zuiden toe. Dit heeft vermoedelijk te maken met de sterke helling op het terrein en de daaraan gekoppelde erosie, waardoor sporen in het noorden van het terrein minder goed bewaard zijn. De greppel werd ter hoogte van WP13 gecoupeerd, maar er werd geen vondstenmateriaal in aangetroffen.



Fig. 20: WP2S2



Fig. 21: WP2S8S9



Fig. 22: WP4S14



Fig. 23: WP6S2S3



Fig. 24: WP4S1 vlak



Fig. 25: WP4S1 coupe

Kuilen en paalsporen

In het westen van het terrein werden verschillende paalsporen en kuilen aangetroffen (WP2S2-10, WP3S1-7, WP4S2-14, WP6S1-3). Deze hebben een donkerbruine tot donkergrijze homogene of gevlekte vulling. De sporen zijn vierkant of ovaal tot onregelmatig en hebben een doorsnede tussen 17 cm en 1,70 m. Op basis van hun morfologie en de aanwezigheid van baksteen en steengruis in de vulling, worden deze sporen in de nieuwe tijd geplaatst. In één van de sporen werd ook een fragment industrieel wit aardewerk aangetroffen (WP4S14, V001).

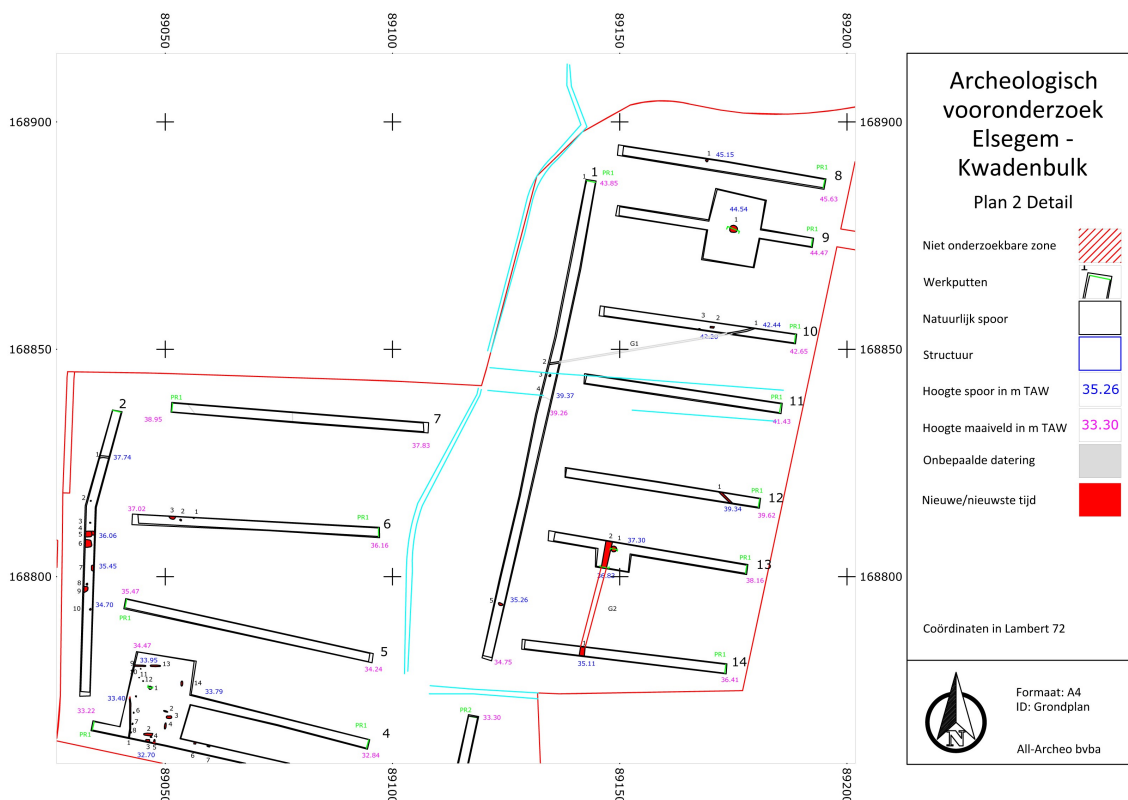


Fig. 26: Detail noordelijke zone

Tussen al deze sporen viel één kuil op vanwege zijn afwijkend uitzicht (WP4S1, Fig. 24, Fig. 25). Het gaat om een rond spoor met een diameter van 70 cm, een diepte van 10 cm en een zwarte gevlekte vulling, die zeer veel houtskool bevatte. Er werd geen vondstenmateriaal in aangetroffen. Op de bodem bevond zich een dunne band verbrande leem, wat er mogelijk op wijst dat het gaat om een haard. Rond het spoor werden echter geen andere sporen aangetroffen, die hieraan te relateren lijken.

In de noordelijke helft van het terrein werden nog twee opvallende kuilen aangetroffen. WP9S1 heeft een bruine gevlekte vulling en een ronde vorm (Fig. 28). De diameter bedraagt 170 cm en het spoor is 40 cm diep bewaard (Fig. 29). In de vulling werd, naast een brok metaal en een rode aardewerken tegel, ook een wandfragment rood aardewerk met donkergroene glazuur aangetroffen (V003). De kuil wordt in de nieuwe tijd geplaatst. WP13S1 heeft een grijsbruine gevlekte vulling en is eveneens rond van vorm (Fig. 30). De diameter bedraagt 1,30 m en de diepte bedraagt 28 cm (Fig. 31). In de vulling werd een wandfragment industrieel wit aardewerk aangetroffen (V002) waardoor deze kuil eveneens in de nieuwe tijd wordt gedateerd.

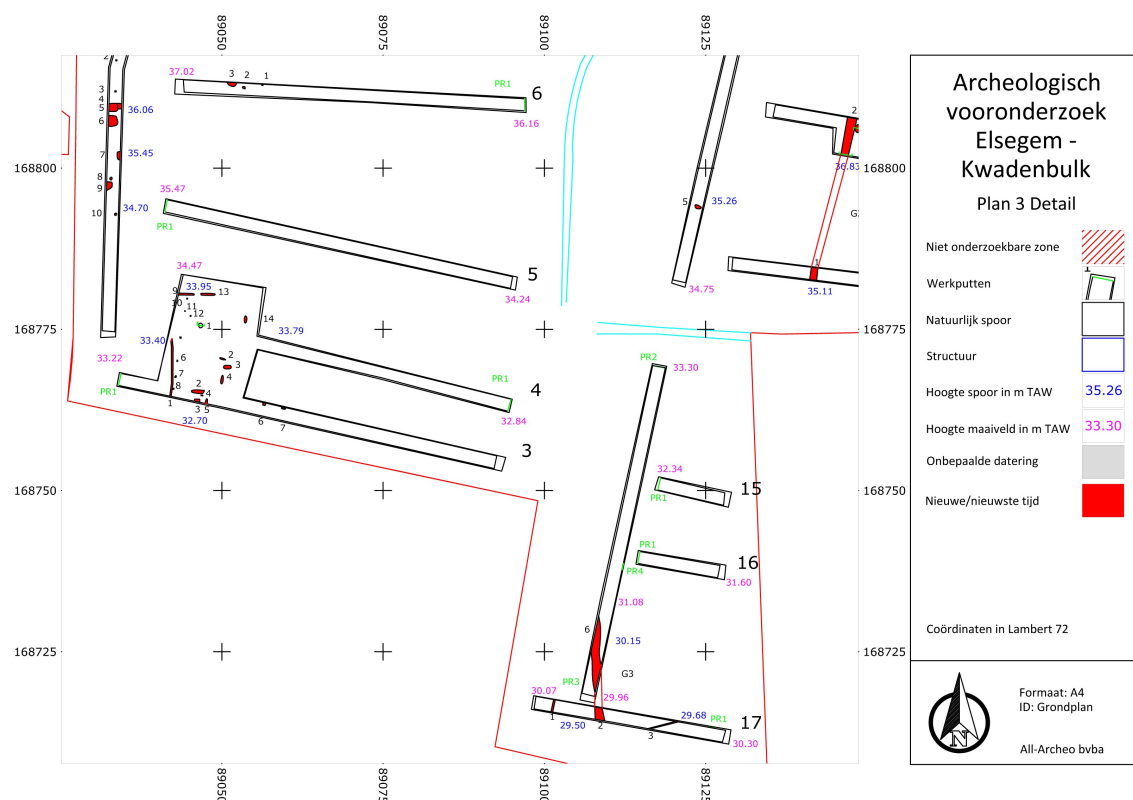


Fig. 27: Detail zuidelijke zone



Fig. 28: WP9S1 vlak



Fig. 29: WP9S1 coupe



Fig. 30: WP13S1 vlak



Fig. 31: WP13S1 coupe

5.3 Afgebakende sites

Op basis van de resultaten van het terreinonderzoek werd geen site afgebakend. De aangetroffen sporen lijken in hoofdzaak te dateren in de nieuwe en nieuwste tijd en omvatten voornamelijk (drainage)greppels, kuilen en paalsporen. Het ontbreken van oudere sporen gaat enigszins tegen de verwachtingen in, aangezien het terrein is gelegen op een zuidelijke helling, aan de rand van een beekvallei. Dit was in het verleden vaak een plaats die uitgekozen werd voor menselijke activiteiten. Ook de aanwezigheid van de in oorsprong 13de-eeuwse Matheuskerk deed vermoeden dat er sporen zouden worden aangetroffen.

De afwezigheid van archeologisch relevante sporen kan misschien worden verklaard door het sterke hoogteverschil op het terrein. In het noorden is een sterke verspoeling waarneembaar terwijl bewoningssporen juist in de hoger gelegen zone zijn te verwachten. De bestaat dan ook dat zich op het terrein relevante archeologische resten hebben bevonden, die verdwenen zijn ten gevolge van de erosie die plaats gevonden heeft op het terrein.

6 Waardering

De aangetroffen sporen lijken grotendeels te dateren in de nieuwe en nieuwste tijd en omvatten in hoofdzaak (drainage)greppels, kuilen en paalsporen.

Beleving

Belevingswaarde in functie van schoonheid en herinneringswaarde is niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

Tijdens het onderzoek werd vastgesteld dat er in het noorden van het terrein sprake is van erosie of verspoeling van het archeologische niveau. Hierdoor is het bodemarchief sterk aangetast. De onderzochte bodemprofielen in het zuidelijke deel van het terrein lijken wel te wijzen op een goede bewaringstoestand van het bodemarchief, getuige de aanwezigheid van een B-horizont. Dit pakket dekt bovendien het zuidelijke deel van het terrein af, waardoor het een extra buffer vormde tegen bodemversturende activiteiten.

Inhoudelijke kwaliteit

De aangetroffen greppelstructuren lijken van inhoudelijke kwaliteit eerder beperkt op archeologisch vlak. Ook de aanwezigheid van de overige sporen heeft slechts een beperkte inhoudelijke kwaliteit. Enkel de aanwezigheid van een ronde kuil met een houtskoolrijke vulling en een bandje verbrande leem wijst er mogelijk op dat er meer aan de hand is op het terrein. Het overgrote deel van de sporen is echter toe te wijzen aan bodemingrepen die gedateerd kunnen worden in de nieuwe of nieuwste tijd.

Het archeologisch onderzoek van het terrein heeft wel een inhoudelijke kwaliteit in de zin dat het informatie bijdraagt aan de landschapsarcheologie, en verder ook aan een holistische 'culturele biografie' van het landschap. Dit is interessant om de aard, verspreiding en 'kwaliteit' van het archeologisch erfgoed te kunnen inschatten.⁶

⁶ http://www.onderzoeksbalans.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_technieken/terreinevaluatie/inleiding

7 Analyse van de geplande situatie: effecten

Door middel van een analyse van de geplande situatie wordt onderzocht op welke wijze en in welke mate de effecten, zijnde de geplande ingreep in de bodem, de aanwezige archeologische waarden zal beïnvloeden. Dit maakt mogelijk om voor de verschillende effecten, adviezen op te stellen.

Fysieke aantasting van archeologische waarden

De geplande werkzaamheden noodzaken een aantal bodemingrepen die tot op zekere diepte het bodemarchief volledig zullen vergraven.

Aantasting ensemblewaarde van archeologische waarden

De ensemblewaarde van de archeologische waarden is beperkt bewaard, gezien de erosie en verspoeling bovenop de helling. De geplande bodemingreep zal de ensemblewaarde wel verder aantasten.

Degradatie van archeologische waarden

Opnieuw kan vermeld worden dat op het terrein reeds heel wat erosie lijkt plaats gevonden te hebben, die het bodemarchief in het noordelijke deel van het terrein sterk heeft aangetast. In het zuiden van het terrein werd echter de aanwezigheid van een B-horizont vastgesteld, die er op wijst dat het bodemarchief in deze zone wel vrij goed bewaard is.

Deformatie van archeologische waarden

Als gevolg van de druk uitgeoefend door de in te planten gebouwen, zal ook een deel van de onderliggende bodem die niet onmiddellijk fysiek aangetast is, gecompacteerd worden. Ook de zware werfmachines zullen de bodem enigszins verstoren in de zones die niet onmiddellijk fysiek worden aangetast.

8 Aanbevelingen

8.1 Adviezen

Op basis van de waardering van de aangetroffen archeologische sporen, structuren en site en een analyse van het geplande grondverzet, worden voor het onderzoeksgebied de volgende opties overwogen:

Door middel van het uitgevoerde vooronderzoek werden de verschillende archeologische waarden in voldoende mate in kaart gebracht en geïnterpreteerd. Verder archeologisch onderzoek hiervan lijkt dan ook weinig zinvol. Bijgevolg wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd.

9 Bibliografie

9.1 Publicaties

P. Despriet, 1980: Het oudheidkundig bodemonderzoek in het arrondissement Kortrijk in 1978, *De Leiegouw* 14.4, 359-375.

L. Goeminne, 2009: Een middeleeuwse molen in Kaster in de 14de eeuw, *Leiegouw* 51,2, 187-188.

R. Ooghe/Debrabandere, F./Janssens, D./Despriet, P./Castelain, R./Lassuy, G./Mattelaer, P./Persyn, J./De Zegher, M., 1981: Kaster, (*Archeologische en Historische Monografieën van Zuid-West-Vlaanderen* 3), Kortrijk.

9.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2012)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2012)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2012)
<http://dov.vlaanderen.be>

GIS Oost-Vlaanderen, Geografisch informatiesysteem – Provincie Oost-Vlaanderen (2012)
<http://www.gisoost.be/atlasbw/>

Nationaal geografisch instituut (2012)
<http://www.ngi.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2012)
Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

10 Bijlagen

10.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel

10.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.
Spijker	Bijgebouw dat dienst doet als opslagplaats.

10.3 Archeologische periodes

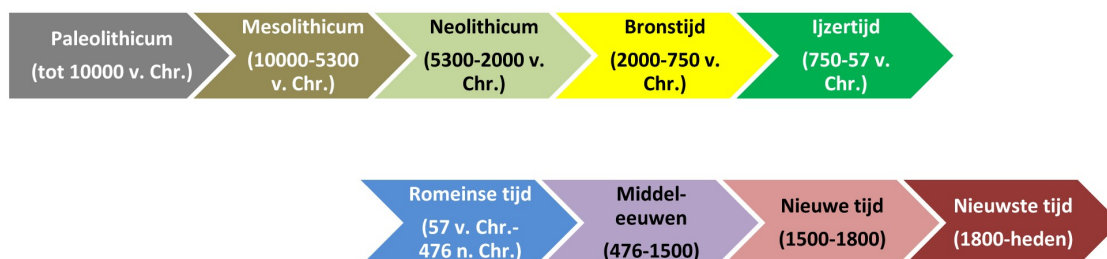
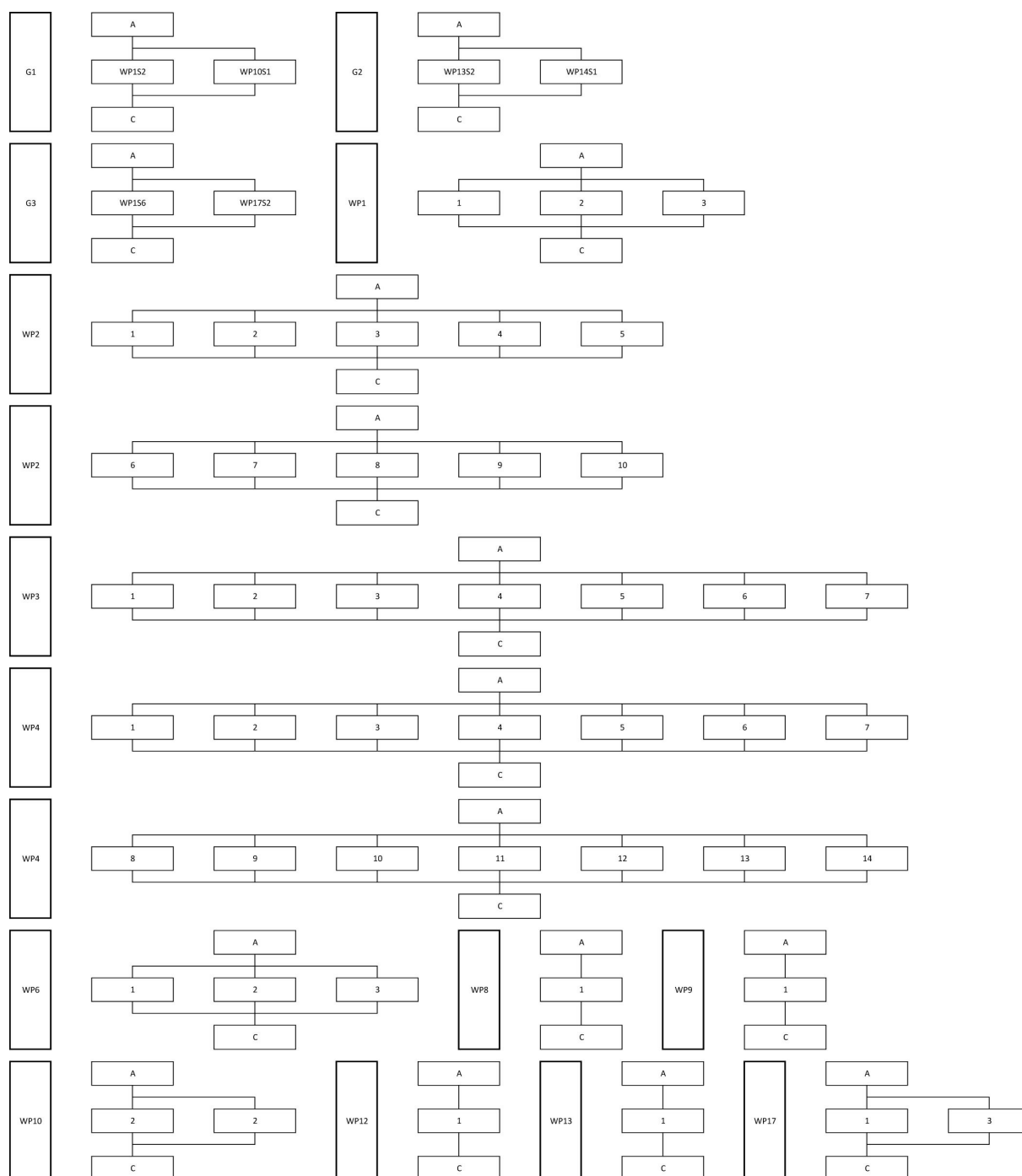


Fig. 32: Archeologische periodes

10.4 Harrismatrix



10.5 Plannen en tekeningen

Plan 1: Situering

Plan 2: Detail

Plan 3: Detail

Tekening 1: Profiel- en coupetekeningen

Tekening 2: Profiel- en coupetekeningen

10.6 Vondstenlijst

Datum	Vondstnr.	Locatie			Inzamelin gswijze	Aardewerk			Metaal			Totaal aantal fragm.
		Werk put	Spoor	Kadastraal perceel		Vaat werk	Bouwma teriaal	Andere	Bouwmate riaal	Gebrui ksvoor werp	Ander e	
25/02/2013	V001	4	14		vlak	1						1
26/02/2013	V002	13	1		coupe	1						1
26/02/2013	V003	9	1		coupe	1	1				1	3
Totaal						3	1	0	0	0	1	5
Totaal per hoofdcategorie								4			1	5

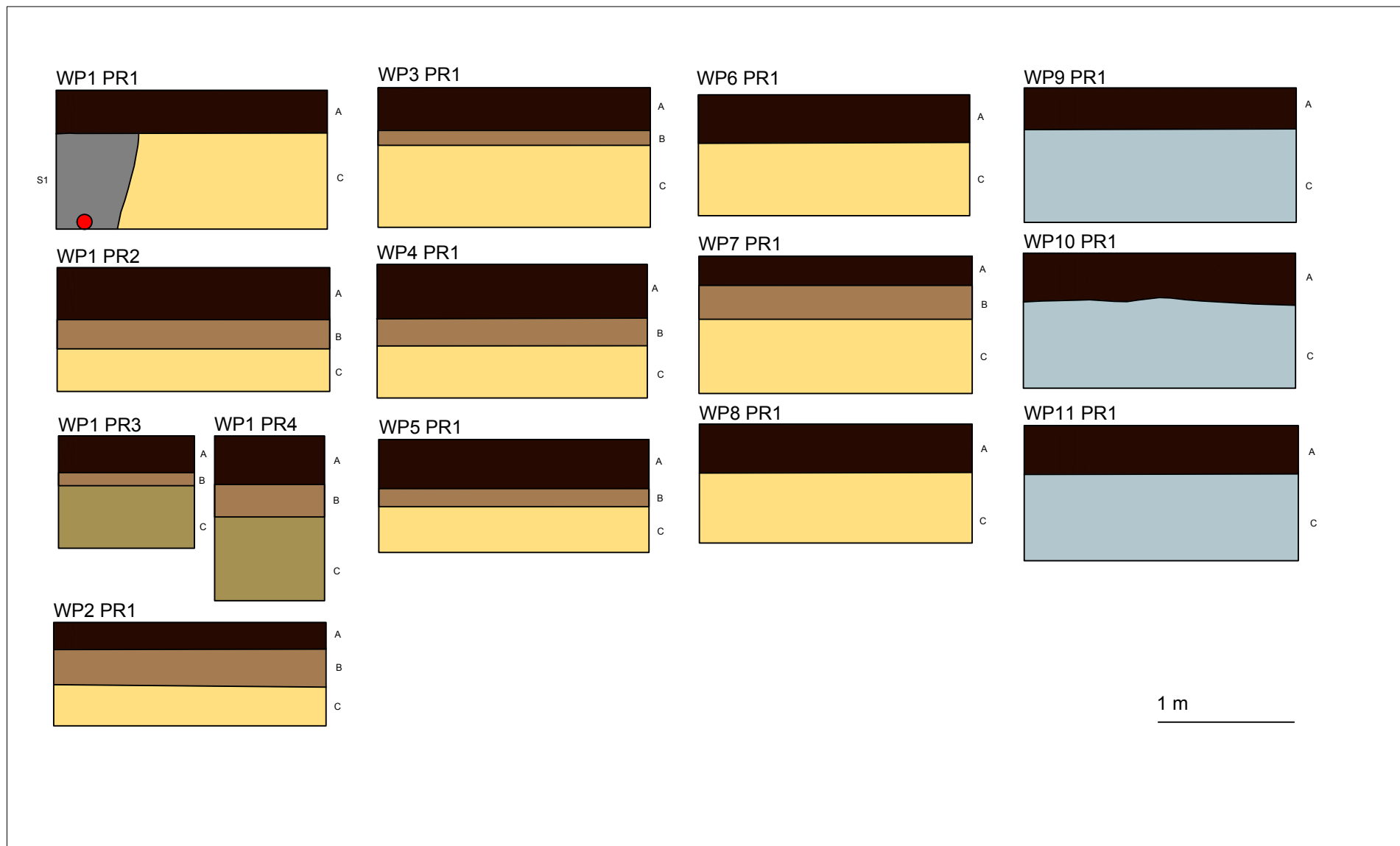
10.7 Sporenlijst

Werk ut	Spoor	Kleur			Homogeen/ heterogeen	Vorm	Interpretatie
		Donke r/ licht	Hoofd kleur	Bijkle ur			
1	1	licht	bruin	grijs	gevekt	in profiel	greppel met drainage
1	2		bruin		gevekt	langwerpig	greppel
1	3		grijs		gevekt	ovaal	paalspoor/natuurlijk
1	4				gevekt		afgespoelde zone (hoger gelegen zone)
1	5		bruin		gevekt	onregelmatig	kuil/natuurlijk
1	6		bruin		gevekt	langwerpig	greppel (drainage?)
2	1	licht	bruin	geel	gevekt	langwerpig	greppel
2	2		bruin		gevekt	vierkant	paalspoor
2	3		bruin		gevekt	vierkant	paalspoor
2	4	licht	bruin		gevekt	langwerpig	greppel
2	5		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
2	6		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
2	7		bruin		homogeen	rechthoekig	kuil
2	8	donker	bruin		gevekt	ovaal	paalspoor
2	9		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
2	10		bruin		gevekt	rond	paalspoor
3	1	licht	bruin		gevekt	langwerpig	greppel
3	2		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
3	3		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
3	4		bruin		gevekt	ovaal	paalspoor
3	5		bruin		gevekt	langwerpig	greppel
3	6		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
3	7	donker	grijs		gevekt	rechthoekig	kuil
4	1		zwart		gevekt	rond	haard/paalspoor
4	2		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
4	3		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
4	4		bruin		gevekt	rechthoekig	kuil
4	5		bruin		gevekt	rond	paalspoor
4	6		bruin		gevekt	rond	paalspoor
4	7		bruin		gevekt	rond	paalspoor
4	8		bruin		gevekt	rond	paalspoor
4	9		bruin		gevekt	langwerpig	greppel
4	10		bruin		gevekt	rond	paalspoor
4	11		bruin		gevekt	rond	paalspoor
4	12		bruin		gevekt	rond	paalspoor
4	13		bruin		gevekt	langwerpig	greppel
4	14		bruin	zwart	gevekt	rechthoekig	kuil
6	1	donker	grijs		homogeen	vierkant	paalspoor
6	2	donker	grijs		homogeen	ovaal	paalspoor
6	3	donker	grijs		homogeen	rond	kuil
8	1		bruin	grijs	homogeen	onregelmatig	paalspoor/kuil

Werkput	Spoor	Kleur			Homogeen/ heterogeen	Vorm	Interpretatie
		Donker/ licht	Hoofdkleur	Bijkleur			
1	1	licht	bruin	grijs	gevekt	in profiel	greppel met drainage
9	1		bruin		gevekt	rond	kuil
10	1		bruin		gevekt	langwerpig	greppel
10	2		bruin		gevekt	rechthoekig	puinkuil
10	3		bruin		gevekt	rond	puinkuil
12	1		grijs	bruin	gevekt	langwerpig	drainage
13	1		grijs	bruin	gevekt	rond	kuil
13	2		grijs	bruin	homogeen	langwerpig	greppel
14	1		grijs	bruin	homogeen	langwerpig	greppel
17	1		bruin		gevekt	langwerpig	greppel/ploegspoor
17	2		bruin		gevekt	langwerpig	greppel (drainage?)
17	3		bruin		gevekt	langwerpig	drainage

10.8 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.



Archeologisch vooronderzoek
Wortegem-Petegem (Elsegem) - Kwadenbult

ID: Profiel- en coupetekeningen 1

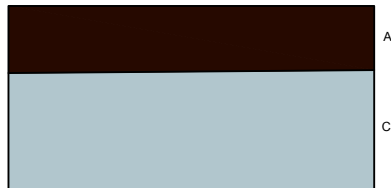
WP12 PR1



WP13 PR1



WP14 PR1



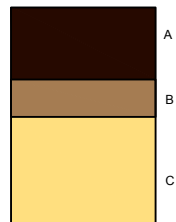
WP15 PR1



WP16 PR1



WP17 PR1



WP4 S1



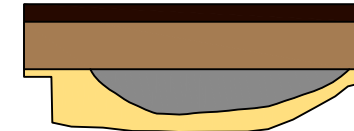
WP9 S1



WP13 S1



WP13 S2



1 m



